

Адыгэ Республикаэм и Правительствэ игъэзет

зэгье гээлжилжээ республикэм щынэ илаачуа Андрей Скобченкэр. 2016-рэ эйхэсэым имээшил миграциемкээ хэбзэгэецуугъяар зэраукъуаильэм кыыкэлъыклоу уголовнэ юфи З кызынчухыгъ, административнэ протокол 71-рэ зэхажэе-ууцагь. Зэкэмкээ административнэ хэбзэукъоныгъэ миным ехуу зэрахьагь. Ильесэү тыхээтэйм иапэрэ мээзих Іэцкыб къералтыгъохэм Къарыкыгъэ нэбгырэ 33-мэ бзэджэштэгъэ 35-рэ зэрахьагь, ахэм алъенкъо-кэ хэбзэгэецуугъяар гъогогъуи 114-рэ аукъуагь. Урысыем нэбгырэ 48-рэ рагъекыгъ.

кынгъэхэу, фитыныгъэ ямылэул
тиレスпублике исхэр ыкылоф
щызышлэхэрээр кыхэгъэштыгъэн-
хэр пшъэрэль шъхьаалэу щыт.
А лъэныкъомкэ ловшэнэир нахь
астьельшыныр, Урысыем ихэб-
зэгьеуцугъэ зыукохэрэм атефэ-
рэ пшъэдэкүйжыр ягъэхыгъэ-
ныр пшъэрэль шъхьаалэу Наталя Широковам кыгъэнэфагь.
Сабыйхэм ыкылоф ныбжыкъэ-
хэм хэбзэукъоныгъэхэр зэра-
мыхъанымкэ физическе куль-
турэмэр спортымэр мэхъанэу
ялэр, ашт амалэу къатырэр зэ-
рагъэфедэрэм илофигъуи къэ-
зэрэугъоныгъэхэр тегущылагъэх,
унэшьо гъэнэфагъэхэр ашыгъэх.

Общественнэ рэхъатныгъэр апшъэрэ IoF

Хэбзэукъоныгъэхэр профилактике шыгъэнымкіе республикэ межведомственнэ комиссием зичэзыу зэхэсигъоу тыгъусэ илагъэр зэрищагь Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэ ипшъэрылхэр зыгъэцэкіэрэ Наталья Широковам.

хэм разъясло!ыгээ мыш фэдээ
лофтыабзэхэм студент волонтер
300-м ехуу ахэлжьагь. А уахь-
тэм общественнээ рэхъятынгээр

— Мысъ фэдэ отрядхэр зэхэцгээнхэм елхыгъе ювшэнэрыг республикэм имуниципальном образовани 4-мэ ашагъэцаклэх, адрэ мунципалитетми мыльэнэйкюмкэ ялшьэрьльхэр зэшүүхинх фае. Мы илтэсүм ыкцэм нэс зэхэцэн ювшэнхэр тыухынх фае, — изчилгээ Наталья Широкова.

Гээпцагээ зыхэль бзэджэшлагъэхэр зерамынханхэм фэлорышлэрэ пэшторыгъэш юфтихъэбээ тедзэхэм язэхэцэн епхыгъэу къэгүшыгайгаа обществен-нэ рэхьатныгъэр къэухумэгъэнымкээ полицием ипащэ игуадзэ ипшьэрыльхэр зыгъэцэклэрэ Андрей Федосеевыр. Мы ильэсүм имээзигбүү гээпцагээ зыхэль бзэджэшлэгээ 508-рэтишьольыр шызэрхьагь, ахэм аяцшэу зэхажын альэктигъэр 125-рэ ё процент 33-рэ ныиэлп. Уголовнэ юф 241-рэ кызыгъаяхыг. Джырэ уахтэм бзэджашихъэхэм шыкээ зэфэшьхъаффхэр къызфагтээфедээ цыфхэр аяланцэх. Гүшүйэм пае, банк карточкэм иль ахъщэр рагхыгъэу, ар зэтегъяуцожыгъэным

Сурэхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

ДЕПУТАТХЭМ АПАЙ

Адыгэ Республика́м и Къэралыгъо Совет — Хасэм ияплэнэрэ зэхэсигьо 2016-рэ ильэсэм шэклогъум и 17-м шылешт

Зэхэсгыгъом зыщахэппэштхэм мыш къыкIэлъыкIорэ
юфыгъохэр ахагъехъагъэх: законопроектхэу «2017-рэ ильэ-
сымкIэ ыкIи 2018-рэ, 2019-рэ ильэсхэм ячэзыу пIальэкIэ
Адыгэ Республикаем иреспубликэ бюджет ехъыллагь», «2017-
рэ ильэсымкIэ ыкIи 2018-рэ, 2019-рэ ильэсхэм ячэзыу
пIальэкIэ Адыгэ Республикаем шIокI зимиIэ медицинэ
страхованиемкIэ и ЧыпIэ фонд ибюджет ехъыллагь»
зыфилохэрэм, «Адыгэ Республикаем и Законэу «Адыгэ Рес-
публикаем щыпсэурэ цыиф куп заулэмэ социальнэ IэпIылэгту
зэраратыщ шыкIэм ехъыллагь» зыфиорэм ия 2-рэ ста-
тья зэхъокIыныгъэ фэшыгъэнэм фэгъехъыгъэм», «Адыгэ
Республикаем изакон заулэмэ зэхъокIыныгъэхэр афшыгъэнхэм
ехъыллагь» зыфиорэм ыкIи нэмыхIхэм аперэу ахэппэш-
гынэр.

Жуковскэм иурам тет унэү N 22-м хэт Залышхоу зэхэсигъохэр зыщызэхажэрэм сыхьатыр 11.00-м аш илофшлэн шыригъяжьешт.

Адыгэ Республикаэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэу Къумпыйл Мурат

ХЭХЬОНЫГЪЭМ ИГЬОГУ ТЕТ

Мы аужырэ ильэсхэм Адыгейм хэхьоныгъэхэр зэришыгъэхэр, ыпеклэлыкотэн зэрильэкыгъэр нафэ. Ар къэгъэльэгъонхэм, пчагъэхэм къаушыхьаты.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу Тхъакуущынэ Аслъан илэнатэ зыуухыагъэм къыщыублагъэу цыфхэм ящиеклэпсэукэ нахьышу хъуныр, экономикэм хэхьоныгъэхэр ышынхэр, инвестициехэр нахьбэнхэр шпъэриль шъхьалеу зыфигъэцүжугъыг. А лъэнъюкъомкэ кыдэхъугъэр бэ. Мы аужырэ ильэситфир штэмэ, бюджет ахьщэм игъэзеклонкэ шуагъэкъытэу зиоффшэн зэхэзыщэрэ регионхэм ясатырэ Адыгэир пытэу хэуцаагь. Федеральнэ гупчэм къикырэ дотациер процент 61,1-рэ хүщтыгъэмэ, непэ ар процент 38,2-м нэс къырахъялхыгь, рес-

публикаем иэкономикэм инвестицеу къыхалхъягъэр сомэ миллиарди 147-м ехъу, кризисим емыльтыгъэу, инвестиционнэ проект инхэр непэшилакъэхэм щыпхырашых. Тхъакуущынэ Аслъан республикэм пещэнгъэ зыщыдизрихъэрэ ильэсхэм Адыгейим зэхапшэу зэхъокыныгъэ инхэр фэхъугъэх. Анахь шъхьалеу къыхбэхъяшын пльэкыщыр социальнэ мэхъанэ зиэ псэолъабэ зэрашыгъэр ыки зэрэгэцкэжыгъэхэр ары. Ахэм ахъхъях къелэцыкъу ыгыгылэхэр ыки еджаплэхэр, спорт объектхэр, фельдшер-мамыку пунктхэр, нэмийкхэри. 2007-рэ ильэс

сым къыщегъяжъа гъэу зэкэмки псэольэ 344-рэ атыгь. Аш фэдэ екюлакъим ишуагъякъэ гумекыгъох эм ашыщхэр дэгээзыжыгъэхэх хъугъэ. Гүйцээм пае, сабийхэу ильэс 3-м къыщегъяжъа гъэу ильэс 7-м нэс зыныбжъхэм къелэцыкъу ыгыгылэхэм къэ чэзыу щылэжъэл. Джащ фэдэу зяян-зяэтэ зимы-лэжхэм псеуплэхэр арагъэгъотыныр, ахэм сид фэдэрэ лъэнъюкъоки 1эпилэгъу афэхъугъяныр республикэм ипашхэм шпъэриль шъхьалеу зыфигъэцүжугъы. Мы лъэнъюкъомкэ аужырэ ильэсхэм иофышко ашагъ, сабий ибэхэм апае къат пчья-

гъэу зэтет унэхэр ашыгъэх, непи мы иофшэнэри лъагъэклиятэ.

Адыгейим ипромышленнэ производствэ хэхьоныгъэу ышынхэрэмкэ Кыблэ федеральнэ шъольтирым пэртынгъэ щызыгъяжъэм ашыц. Мы аужырэ ильэсийим промышленнэ производствэм фэди 2,3-кэ зыкыиэтыгь. Экономикэм ыльэныкъюкэ республикэм хэхьоныгъэшүхэр зэришыхэрэ нафэ, ар пчагъэхэм къаушыхьаты. Дотациер нахь маклэ, валовэ региональнэ продуктыр фэди 1,8-кэ нахьыбэ хъугъэх, джащ фэдэу ВРП-м хахью ышыхэрэмкэ Урысынэ пэртынгъэ щызыгъяжъэ регионхэм республиker ашыц. 2016-рэ ильэсим иильэснэкъо республикэм ирозничнэ сатыу сомэ миллиард 37,2-м нэсигь, блэкыгъэ ильэсим ельтыгъэмэ, зэрэххэуа гъэу ипсынклагъэ проценти 102,6-рэ хъугъэ. Ашкэ Адыгейим ЮФО-м ишьольтирыхэм азыфагу апэрэ чылгэр щыагъ.

— Мы аужырэ ильэсхэм экономикэм иотраслэ шъхьалэхэм ыки социальнэ лъэнъюкъом хэхьоныгъэхэр ашых. Зэхэубытэгъэ бюджетым ихаахъохэр сомэ миллиард 17-м нэсигь, ежэ республикэм ихаахъохэр фэдиллэгъэхэр нахьыбэ хъугъэх. Бюджет ахьщэм игъэзеклонкэ шуагъэ къытэу зиоффшэн зэхэзыщэрэ шъольтирыхэм ясатырэ пытэу тыхэуцаагь, къытэлэхъэрэ сомэ пэлчь зищыклагъэм пэлтэгъахъэ. Инвестициехэр нахьыбэ шыгъэнхэм, иофшлэпэ

чылгакъэхэр къызэлухыгъэнхэм сидигъути тинаэ тет. Ильэсэтузыхъэтым иапэрэ мэзих АР-м имылтуу шъхьалэ къыхалхъягъэ

инвестициехэр сомэ миллиарди 6,5-м ехъу, блэкыгъэ ильэсм мыш фэдэ иуахтэ егъэшлагаэмэ, ар процентаи 140-м къэхъэ, — ело Тхъакуущынэ Аслъан.

Мэкъумэшым ыльэнъюкъоки республикэм гъэхъэгъэшүхэр илэх. Лэжыгъэу къахыжырэм ильэс къэс хэхъо. Езыгъэжъэгъэхэр фермерхэм 1эпилэгъу афэхъугъэным ыки былымхууным фэгээзэгъэ унэе фермэхэм хэхьоныгъэхэр ашынхэм фэлоришэрэ программэм ильэс пчагъэ хъугъэ иоф шэлэ. Адыгэ Республикэм и Лышхъэу Тхъакуущынэ Аслъан шпъерьэу къыгъэуцгъээм диштэу республикэм мэкъумэшымкэ и Министерствэ мы программэм игъэцкээн чанэу хэлажээ. 2016-рэ ильэсим республикэм имекъумэш-фермерхызметшлэхэм хэхьоныгъэхэр ашынхэм фэшлэ федеральнэ ыки региональнэ бюджетхэм къахэхъягъэ къэралыгьо 1эпилэгъу аратыщыр сомэ миллион 97-м нахъасигь.

— Мэкъумэш хъызметхэм хэхьоныгъэхэр ышынхэм фэлоришэрэ программхэм республиker чанэу ахэлажээ. Аш ишуагъякъэ фермерхэм, хъызметшлэхэм грантхэр, ахьщэ 1эпилэгъу яттын амал ти. Типшэрэлхэрэ зерифешуашуэу тэгээцакъэх, нэбгырэ пэлчь тишуагъэ зэрэдгъэкыщтым

ТХЬАРКЬОХЬ

Адам.

ПСАУНЫГЬ

Электроннэхэри щылэштых

Зыфатлохэрээр цыфыр зэрэсүмэджагъэр, аш къыхэкыкъи иоф зэримышагъэр къэзыушихьатэу къыратырэ «больничнэхэр» электроннэ шыкъим тетэу «къыратхыкъын» альэкъиу къихъащ ильэсим зэрэгэжъэштыр ары. Аш фэгъэхыгъэ законопроектым правительственнэ комиссием дыригъэштагь.

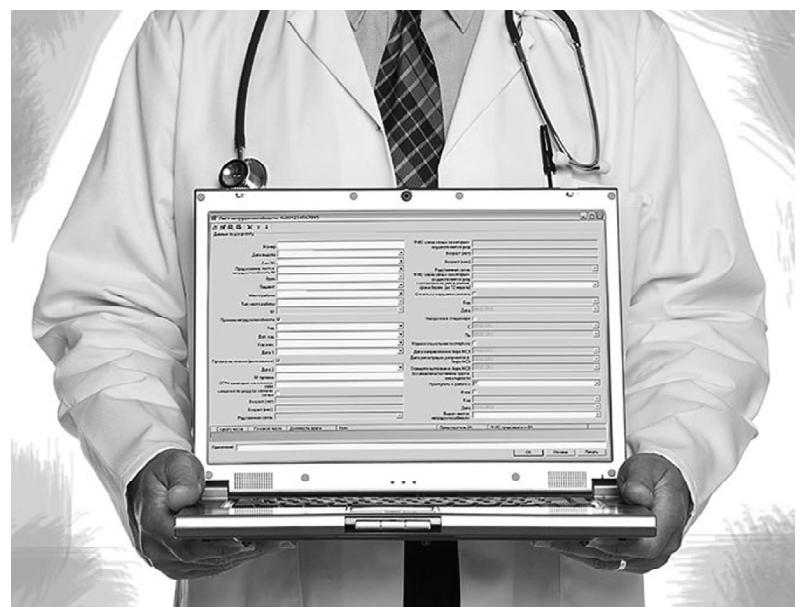
«Урысые гээзтэйм» къызэрхитхэрэмкэ, электроннэ больничнэхэр Кырым, Астраханска, Белгородскэ хэкухэм ыки Москва ашагъэфедэ. Аужырэ ильэситум ар «ашауплэкүгь» медицинэ учрежденим 150-рэ фэдизмэ, нэбгырэ миллионыкъом ахэр «аратыгъэх». Сыдэуштэу ар ашыра? Правительствэм исайт зэритымкэ, медицинэ учрежденим ишыкъе-

нимкэ ар къеушыхьатыжьыш, ЕИИС-у «Соцстрахым» егъэхыжьы. Клэкэу къэплон хъумэ, технологиер алэ къырахъягъах.

Экспертхэм зэралтытэрэмкэ, мы шыкъим шуагъэу пытэу маклэ. Пстэуми аш къыхалхъяшырэр врачым дэжь къэлэгъэ сымаджэм ифэл-фашэ нахь охътабэ аш пэлүүгъэхбан амал илэ зэрэхүүрэр ары. Цыфхэмкэ ар фэдэ, больничнэр къызэрхитхыжьыштым пае чэзыум ухсынир ишыкъэгъэжыщтэп, иофшлэхэм ар пхыижынэ щытэп.

Ау тэ тывзэсгэгъэ больничнэхэри джыри щылэштых, ахэр щыгъэзяягъэх хъущтэп.

(Тикорр.).

Цыфхэм яеплык Iэхэм ашагъэгъозэшт

Урысые Народнэ фронтны ишъолтыр къутамэу Адыгеим щыIэм мы мафэхэм зэхахъэ илагь. Ильэсым къыкюцIофту ашагъэр зэфахысыжыгъ, штабын хэтыщхэр хадзыгъэх, ильэсым ыкIэм ОНФ-м илэшт зэфэсым кюощтхэри агъэнэфагъэх.

Урысыем и Президентэу Владимир Путиным ипэублэ гүшьIэкэ Iофтхъабзэр къызэуагъыгъ. Народнэ фронтны залежьэрээ 2011-рэ ильэсым къыщегъэжъагъэу шуагъэх хэльэу IофзэришIэрэр, зиго Iофигъэу къэуцхэрэм анаэ зэрэтирагъетырэр ыкIи ахэр зэрэзшIуахыхэрэр къыуагъ. Анахь шыхваэр хабзэм жабзэ къыдагъотыгъэу зэрэдэлжакъэхэрэр ары.

Тематическэ плошадкитфын мэ яхыгъэ зэхэсигъохэр щыагъэх. «Качество повседневной жизни» зифилорэм анахъэу анаэ тиргээтигъ. Къатыбэу зэтет унэхэм игъэкотыгъэ гэцэкIэжынхэр зэрэтигъирэр къыуагъ. ОНФ-м илъякохэм мы Iофшэнхэр республикэм зэрэшIуахыхэрэр ауплэкку-

тъях ыкIи хэукъонигъэу къыха-гэшьIэхэр къуагъэх. Джаш фэдэу «аварийнэкэ» заджэхэрэе унэхэм ашыпсэухэрэр гэкошьIэнхэм фэшI Iофхэр зэхэфыгъэ зэрэхуухэрэри къыха-гэшьIагъ. Зыныбжь имыкуюгъэхэр гъогум зэрэшIизеконхэ фаер, МФЦ-м къэралыгъо ыкIи муниципальнэ фэло-фашIэхэр зэригъэцакIэхэрэр, коммерцием емыпхыгъэ организацием Iэплигъэу афэхъуным паеашхэрэми атгушыагъэх.

Урысыем и Президент ижьюнгыокэ унашхохэр гэцэклагъэ зэрэхуухэрэм зэрэлтигъэхэр, цыфхэм яшыIэкэ-псэуких нахьышу шыгъэнхэм Iофту ашагъэхэр, Iофшэнхэр пьцэклагъэ зэрэхуухэрэм афэхъыгъэ упплэкунхэм зэфэ-

хысыжьэу афэхъугъэхэр штабын хэтихэм къуагъэх. Медицинэм илофышихэм, кэлэгэйаджэхэм ялэжкапкэ къэтигъэнхэм, плэхэрэм япчагъэ нахь макэ шыгъэнхэм лэбэкъушухэр щыIэх, ау автомобильт зэутэкынхэм хэкодэрэ цыфхэм япчагъэ хэкырэп.

«Социальная справедливость» зифилорэ плошадкэм епхыгъэу «Доступная среда» зыцэ программэр тишъолтыр гэцэклагъэ зэрэшIуухэр ауплэкку. Сэкъатныгъэ зиэ цыфхэу спортым фэшагъэхэм ясэннаущыгъэ хэгъэхьохъэнхэм бэ ашэрэр.

— Къалтыгъэ Iофыгъохэм зэфхысыжьэу афэхъугъэхэм афэгэхьыгъэу общественне епхыкIэу щыIэхэр Адыгэ Республиком и Лышшыгъэ фэдгэхьыщих, — къуагъ Урысые Народнэ фронтны ишъолтыр штабытамэтэгъо Анатолий Леплюк.

Етиан Народнэ фронтны ишъолтыр штаб хэтихэр агъэнэфагъэх. Сэкъатныгъэ зиэхэм я Урысые обществэ и Адыгэ къутамэ илашэ игуадзэу Ирина Ефимовар тхъамэтэгъо хадзыгъ. Шъолтыр штабын хэхьягъэх сэкъатныгъэ зиэ кэлэццыгъухэм адэлэрэ общественне организациеу «Солнечные мачомчи Адыгэ» зифилорэм илашэу Анна Рауд, бизнес-сообществэм илъякоу Александр Денисовыр, Инэм гуртын еджа-пэм илашэу Барцо Сарэ ыкIи Адыгэ Республиком и Общественне Народнэ фронтны исполноком хэтэу Юрий Горюховыр.

Iофхъабзэм икIэхүм штабын хэтихэр зиофишIэнхэм къахэшьIэхэм рэзэнгъэх тхильхэр афагъэшшошагъэх.

ДЕЛЭКЬО Анет.

ИСКУССТВЭР — ТИБАИНЫГЬ

«Налмэсым» дахэу къипэгъокых

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо къэшьокю ансамблэу «Налмэсым» Шъачэ, Псышшуапэ концертиту къаштыгъ. Шъачэ и Къымэфэ театрэ ыкIи лъэпкъ культурэм и Гупчэу Псышшуапэ дэтым зэхахъэхэр ашыкIуагъэх.

«Налмэсэр» зызэхашаагъээр ильэс 80, Адыгэ Республикэр ильэс 25-рэ зэрэхуугъэхэм афэгъэхьыгъэ концертхэр культурэм иунэ анахь дэгъухэм ашырекIыгъэх.

— Олимпиадэ джэгунхэр Шъачэ щыкIуагъэхэм, хъугъэшIэгъэ инхэм яхылгээ зэхахъэхэм концерт маклэп къа-

тъэпкъ шуашэ ядэхагъэ искуствэм ыбзэкэ тапэкли къэт-иотшт. Адыгэхэм ямызакью, урысхэр, ермэлхэр, хъакIэу къэклугъэху зызыгъэпсэфыхэрэр тизэхахъэхэм ашытльгэуугъэх, улчлабэ къытатыгъ — нахьышу тээвэрэгшIашI ашIоигъу...

Къалэмкэ хэбзэгъэцу Зэлукээм итхъаматэу Виктор Филоновыр пчыхъэзэхахэм икIэхүм пчэгум къиххи, «Налмэсым» цыфхэр зэригъэгүшIуагъэхэр хигъэунэфыкIыгъ. «Налмэсым» хэхъонигъэхэр ышыхээзэ ия 80-рэ ильэс зэрэпэгъокырэм мэхъэнэ ин ри-тигъ. Аансамблэм лэуухэр зэрепхих, ныбжыкIэу хэтхэм ёшце зытырахын я.

— Тэ, адыгэхэм, Шъачэ тъытэгүйтгүй эзыхыкIэ, ти-лъэпкъ итарихь гъогу къыхэтэгъэшь, — тизэдэгүйтгэу лъэгъекуатэ «Налмэсым» иди-ректор шыхваэр, Урысыем иза-служенне артистэу, Адыгэим инароднэ артистэу Басти Азмэт. — Шъачэ зыщызыгъэпсэфынэу къэклугъэхэр Урысыем ишъолтырхэм, Iэкыб къэралхэм къарыкыгъэх. Непэ уасэу къытфашIуагъэр дунэе къэбар хүшт. Шъачэ сидигъиу дэгъо, дахэу къыщытпэгъокых, ашгушхонигъэ къытхельхъэ.

Искусствэр зышIогъэшIэгъонхэр «Налмэсым» къежэх, иконцертхэм джыри яплынхэу фаях.

НЫБЭ Анзор.

Сурэхэр Шъачэ ыкIи Псышшуапэ ашыкIохъэ зэхахъэхэм къашытхыгъэх.

Ныдэлъфыбзэр анахь дэгъоу зышIэхэрэр

Урысые Федерацием иреспубликэхэм якъэралыгъуа-бзэхэмкIэ Всероссийскэ олимпиадэм ифедеральнэ уцу-гъо зэнэкъоку Адыгэим иныбжыкIэхэр щитекIуагъэх. Лъэпкъхэм языкIыныгъэ и Мафэ ахэм Москва къашыфэгушуагъэх.

Шэкюгъум и 2-м къыщегъэ-жагъэу и 4-м нэс кIэх зэнэ-къокуя къуагъэх. ЗэлкэмкIи аш Урысыем ичыпIэ зэфэшхъаф-хэм къарыкыгъэ еджэкIу 140-рэ хэлжагъагь. Адыгэим икомандэ нэбгыри 10 хэтигъ. Ахэр чыпIэ зэнэкъокуя ашыт-къуагъэх, шIэнгыгъэ дэгъухэр къэзигъэльэтуягъэхэу Шэуджэн районынкIэ АкIэгъу Эллэ ыкIи Аулъе Айдэмэрыкъан, Кошхэ-блэ районынкIэ Дэгужье Данэрэ Шъхэлэхъо Альбинэрэ, Тэхүтэмэйкьое районынкIэ Уст-тээко Заир, Адыгэ къэралыгъо университетим истиутхэу Залина Федюкинар, Шъхэлэхъо Нэфсэт, Пэншшу Аминэт, Дэнэжыкъю Мурат ыкIи Цуамыкъо Алый ыкIи Кошхэ-блэ районынкIэ гурты еджа-пIэу N 3-м Ѣеджэрэ Дэгүжээ Дан.

Олимпиадэр апэрэу мыгъэ зэхашагъ. Аш кIещакло фэхху-гъэх УФ-м гэсэнгъээрэ шIэнгыгъэмрэкIи и Министерствэ, урысыбзэм и Къэралыгъо университэту Пушкиным ыцIэ зыхырээр ыкIи шIэнгыгъэмкIэ Урысые академиим бзэшIэнэгъэмкIи и Институт. Олимпиадэр аужыре мыхуунэу зэхэш-клохэри хэлэжкагъэхэри мэгүгъэх. Тэ тикомандэу Адыгэим икIыгъээм республикэм ыцIэ зэригъэуягъэмкIэ, шIэнгыгъэ дэгъухэр къызэригъэльэтуягъэмкIэ тифэгушо!

(*Тикорр.*)

ТХЫЛЪЫКІХЭР

«Сыхэшъудзыгъахэмэ — шъузэрэшыгъэшъу»...

ТхакIоу Къэдэ Мухьдинэ ар ыцIэу мы мафэхэм тхыль къыдигъэкIыгъ. ИпчагъэкIэ 200 хьоу ар ООО-у «Полиграф-Юг» зифилорэм Мыекьюапэ къышыхиутыгъ.

Тхыльным къыдэхъагъэх ильэс зэфэшхъафхэм авторым ытхыгъэ усэхэр, повестхэр, рассказхэр, пьесхэр, Мафэкъо Урысыбль фэгъэхьыгъэ фильмэм исценарие ыкIи аш къыралыгъэлэхэрэр. УрысыбзэкIэ тхыгъэ фельетонэу санаторирем къогъэ цыфым къехуулагъэхэм яхылгагъэмкIэ тхыльтыр еухыжбы.

IoшIагъэм икыдэгъэкынкIэ зишIуагъэ къезыгъэкIыгъэхэм авторыр зэрафэрэзэр къыхэшэу ацIэ къырело. Ахэр Къэдэ Хылылым, Къэдэ Адам, Лыхынрэе Аслын, Янэкъо Аскэр, Мыгу Рэшыд, Хъюкло Аслын, Емтэль Нурбый Мухьдинэ ыкIор, Къэрэшкъо Мос, Хъа-

нхэкъо Мухьдин, Тхыагъэлсэу Мурат, Ахэдэжэго Русльян, Шъхэлэхъо Азмэт ыкIи Зекогъу Казбек. Гъэзетымки ахэм авторым «тхыашуугъэлсэу» арело.

Къэдэ Мухьдинэ Шыхъанчэ-рыеяблэ къышыхиутыгъ, гурты еджа-пIэм ыуух Адыгэ къэралыгъо кIэлэгъэджэ институтым Ѣеджагъ, къызеухым еджа-пIэхэм Ioф ашишагъ. ИцIыгъуя къышегъэжагъэу тхэним пыль, шу ельэгъу, усэхэр, рассказхэр, пьесхэр етхых. Ахэм ашыцых тхыльным къыдэхъагъэхэр. IoшIагъэр тхыльтыр тучанхэм ашыгбогъотын пIэкыщт.

(*Тикорр.*)

◆ ТЫЗЭКЬОТМЭ — ТЫЛЪЭШ

ТЫЗЭГЬУС, ЗЫ ХЭГЪЭГУМ ТИС

Лъэпкъ зыкъыныгъэм и Мафэ псыупшэу Псышшапэ ильэс къэс гъашшэгъонзу щырекъокы. Джыри унагъохэр, сабыйхэр, ныбжъыкъихэр зэплыштхэм ашыкълагъехэп. Мэфэ реным концертхэр, джэгукъэ зэфэшхъафхэр, спортивнэ зэнэкъохуухэр, къэгъельэгъон гъашшэгъонхэр зэхашагъэх.

Муниципальнэ фестиваль-зэнэкъохуу «Зэкошныгъэм икъэгъэльэ лэрэм» зыфиорэм цыифыбэ еллыгъыг. Ащ хэлэжъэгъэ творческэ коллектив анахэ дэгүхэм тыгъэгъээ ма-зэм къалэу Краснодар Ѣыкъошт гала-концертным зыкъы-шагъэлэгъошт.

Мэфэйким «Тизыкъыныгъэ — тигуятып! ыкы тикъаруу» зы-фиорэ лъэпкъ къэгъельэгъонхэм чыпъе шыхалэр Ѣаубы-тыгъ. Тыдэкъэ улпъагъеми,

лъэпкъ зэфэшхъафхэм «яща-гухэр» зэуухыагъэх, чыпъе койхэм къарыкыгъэ купхэри мэфэйким чанэу хэлэжъагъэх. Ахэм экономикэм, социальнэ Ѣофыгъохэм ыкы культурэм альэнкъохуу гъэхъагъэу ашыгъэхэр игъэктотыгъэу хагъеунэ-фыкъыгъэх.

Тыгъэмипс, Солох-Аул ыкы Волковскэ округум къикъыгъэхэм яшьоурэ ящайре идэгъугъе цыифхэр рагъеплыгъэх, Верхнелоовскэм Ѣышхэм дэ-

жые, пхъэшхъэ-мышхъэхэр къашагъэх, Лыгъотх, Шэхэкъэй ыкы Кировскэ округум къарыкыгъэхэм яхъэлэ пэгъо-кыкъэ къагъэльэгъуагъ.

Псышшопэ районым этноту-ризмэм зызэрэшишомбугъу-рэп мэфэйким къызэрэшагъэ-льэгъуагъэм фэшхъафхэм гас-tronomicheskэ туризмэри цыифхэм зэрашгъэшшэгъонир ара-гъэшагъ. Адыгэ культурэм и Гупчэу районым итим ипащэу Хэшх Русльян «Адыгэ къуа-пэкъ» зэджэгъэх къушхъэхэс чылэм адигэ шыхынхэм нэ-иуасэ афишынхэу цыифхэр ри-гъэблагъэштыгъэх. Мыш мам-рысым, Ѣыпсым, адигэ куаем, шлоугъэ зэфэшхъафхэм, Ѣелэмэ стыруу плъэгъузэ къагъажъэрэм уащыхэлэн плъэкъы-штыгъ.

Тыдэкъи орэдхэр, мэкъэмэ даххэхэр къышыуущтыгъэх, сурэ-тышхэм Ѣоф ашшэштыгъ, Ѣеп-ласэхэм къагъэхъазырыгъэ пкын-тхэм узлэпашшэштыгъ.

Мэлэшшоу къыткъеуагъэхэр ары мы чыпъэм тыкъэзыща-пъэр, — альэгъурэ пстэур ашо-пэшшэгъонуу Екатеринбург кы-

кыгъэ зэшхъэгъусэхэу Марина ыкы Сергей Володинхэм къауатштыгъ. — Тыгъэмипс къыща-гъэкъыгъэ щаимрэ Со-лох-Аул къираштыгъэ шьюум-рэ тыгу рихыгъэх. Джы адигэ шыхынхэр зыфэдэхэр зэдгэ-шэштых. Лъэпкъ культурэхэр зэфэдэхэр, ау зэрэгэбаижхэ-зэ цыифхэм языкъыныгъэ ахэм къызэралхырыкырэ тигуапэ.

— Непэрэ мафэр Урысыем Ѣыпсэурэ цыиф пстэумэ агъэ-льяпэ, — къыуагъ Псышшопэ районым ипащэу Сергей Бражниковым. — Ащ цыифхэр зэрепхых, язэфыщтыкъэхэр гъэпштэх. Тызэкъотмэ, хэти къыттэкоштэ!

Ныбжыкъэ художественнэ купхэу районым Ѣызэхшаш-гъэхэр мэкъэмэ зэфэшхъафхэм къадэуджыгъэх, чэфыгъэх, запээсэфыгъ. Общественнэ организациехэм ялъыкъохэри мэфэйким хэлэжъагъэх. «БАРС» зыфиорэ туристическэ этно-нокомплексэу предпринимателэу Хэшх Бакир зэхища-гъэу Нэжыгу Ѣылэм ахэр Ѣы-зэукигъэгъэх. Адыгэхэм, ер-мэлхэм, урысхэм, къэзэххэм, нэмийк лъэпкъхэм къахэкъы-гъэ цыифхэм къэкъорэ лъэхъаным язэфыщтыкъэхэр зэ-рэшагъэпштэхэм тегущы-лаягъэх. Мамырныгъэмэ зэ-турионыгъэмэ азыфагу илъы-ним фэшл проектэу къыхах-хыэрэп зэдагъэцэлэнхэу зэ-зэгъыгъэх.

◆ ЛЪЭПКЪ КУЛЬТУРЭР

Санкт-Петербург къашыхэштыгъэх

Кіэлэнцыкъу къэшьохуо ансамблэу «Нарты Ша-псугии» зыфиорэм лъэпкъ къашьохэм я Урысыем чемпионатэу Санкт-Петербург Ѣыкъуагъэм и Зэ-у-хыгъэ кубок къыхыгъ.

Ансамблэм ихудожественнэ рэмкъэ, Урысыем и Зэуухыгъэ-рэмкъэ, Урысыем и Зэуухыгъэ кубок зэбгээшэн плъэкъыщтыр

спортымкъэ ашпъэрэ лигэр ары. Чемпионатыр творческэ объединениеу «Салют талантов» зыфиорэм ары зэхэзэшгэштэй. Мыш теклонигъэ къышы-дээзыххэрэп чемпионатым ифиналэу Москва Ѣыкъоштим хэлэжъэнхэ фитигъэх.

Зэнэкъохуу яшьоукъэу зы-фагъэхъазырыгъ. Тхъамафэм Ѣэ зэулигъэштыгъэх, сыхват за-улэрэ къашьоштыгъэх, артист шылыкъэхэм афэдэу къашьохэр дахэу къашынхэм зыфа-гъэхъазырыгъ. Санкт-Петербург мыкъохэзэ къуаджэу Тэхъутэ-мыкъуае адигэ культурэм ифестивалэу «Дышшэ тандж» зы-фиорэ Ѣыкъуагъэм хэлэжъагъэх, зыщаушшэтыгъ ыкы «Хореография» зыфиорэ номинациемкъэ апэрэ чыпъэрэ къышахыгъагъ.

— Зэнэкъохуу инхэум уахэлэжъэнир псынкъагъоп, — къы-луагъ А. Лыем. — Творческэ коллектив пэпчч сценэм зыкъы-зэрэшагъэльэгъон фитигъэр та-къикъипш. Игъо уимыфагъэ-мэ, зи къыюжэштэп, уауужкъэ къикъирэ купхэр сценэм къы-

техъашт. Программэр дгээкъэ-кын фауе хъугъагъэ.

Ащ нахъ псынкъагъэп къэ-шьохуо ансамблэр Санкт-Пет-тербург зэрэнбэгъэсэштири. Са-молектэ бывыгъэх, гъогукъэл лъяпэ, Ѣэпилэгъую къафэхуу-гъэхэр къэшьуакъохэм янэ-ята-хэр ары. Ахэм ашыщэу нэ-бгырэ 20 Санкт-Петербург адэ-къогъагъэх.

Къэшьохуо ансамблэм дэ-гъо зыкъигъэльэгъуагъ. Зэнэ-къохуу апэрэ чыпъэрэ къы-зэрэшыдахыгъэм пае Диплом къаратыгъ, ащ фэшхъафэу ежь ялгэхуэм зэкъэми анахэ дэгъоу къызэрэшьуагъэхэм Ѣыл-лъэпкъ къашьохэм ядэхагъэ къызэрэгъэгъунэрэм фэшл джы-ри дипломитуу къафагъэшьо-шагъ.

Шэхэкъэй икъыгъэ купхшом къалэр къылпъыхъагъ, Екатери-нинскэ Дворецыр, зэлъашшэрэ псыупшэу Царское Селор, нэмийк чыпъэрэ ашо-гъэшшэ-гъонигъэх.

Нарт къэшьуакъохэм Моск-ва зыкъызэрэшагъэльэгъо-

щым джы зыфагъэхъазырышт. Зэнэкъохуу 2016-рэ ильэ-сым Кавказым икъэшьохуо анахэ дэгъуухэу къыхахыгъэхэу Чэнчнэм, Къэбэртэе-Бэлькъа-рым, Адыгейм, Владикавказ, Ессентуки къарыкъыщхэр ахэ-тыщых. Шапсыгъэ къэшьохуо ансамблэм теклонигъэр ащи къыщыдхынэу тышыгугыщт.

**Нэклубгъор
зыгъэхъазырыгъэр
Ныбэ Анзор.**

○ УПСАУНЭУ УФАЕМЭ ○

Куаччи къыуеты, уегъэрэхъаты

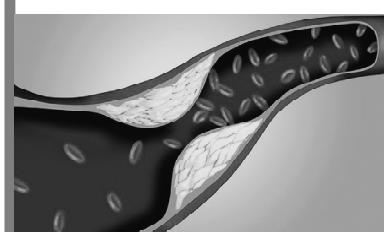
Аш фэдэ шIуагъэхэр народнэ медицинэм къыхегъэшых зэрыдж лъэпкъэу рябинэм (плъижьым). Джыдэдэм аш игъу, арышь, псауныгъэмкIэ федэу аш къыхын ыльэкIыщтхэм ягуугъу непэ къэтшын.

Ингридиенты:

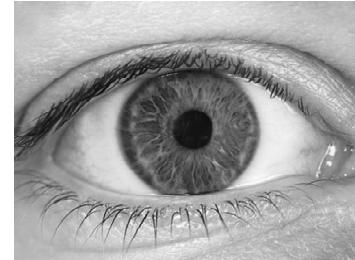
Изготовление:

- Атеросклероз

Мы узим елээгъэнимкIэ рябинэ чыгым ишъумплэ (кутэмэ ныбжыкIхэм къатхыгъэр ары) шуагъэ къытэу ело народнэ медицинэм. Аш фэдэ шъомкIэ гъягууэ грамм 200-м псы литрэнкъо къепкъеншь, мешло макIем сыхатитүрэ къыщыбгъэжъошт. Джэмышхышхээ зырыз-түрүтлюу чэц-зымафэм ээ уешъошт.

- Глаукома,
- Жыжыкехэр мэузхэмэ**

Ушхэним ыпекIэ таекъик 20 — 30 иэу рябинэм кыккызғыгъэ псым шайджемышхэм изэу уешъошэ пшыщт.

- Нэгъу
- ыкIи къэтлый узхэр**

Мы хэм уялээзэнимкIэ амалышлоу народнэ медицинэм ылтытэхэрэм ашыц итугъу къэтшын. Мы зэрыдж лъэпкъымрэ (рябинэмрэ) аш икъягъэхэмрэ зэхэлхэу — лахиццэу, къэкIырэ уцэу «айр»

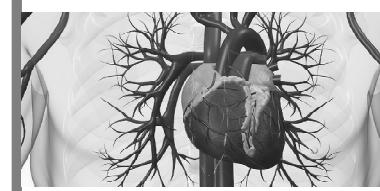
зыфалорэм («айр болотный», «татарская трава») ралой мэхъу, орьжъхэм, псыуцуплэхэм, псыхъю лушохэм къашэцкы) ыльапсэ — зы лахъэу зэхэлхэхъащих. А уц зэхэлхэм щыщэу зы джэмышхышхэм стэчаным изэу псы чызэ къепкъеншь, зы сыхатэрэ щыбгъэтышт, нэужум таекъик бирэ къэбгъэжъошт. Зыучылыжырэм ылж зэтебгъэчыжынышт, стэчанынкъо зырызэу (зэрэфабэу) мафэм щэгъогого, ушхэним ыпекIэ, уешъошт.

- Ключаджэ ухъульгъэмэ,
- лыр макIэмэ**

Рябинэ щайджемышхышхытум псыжъогъэ стэчаниту къепкъеншь, сыхатэрэ щыбгъэтышт, аш шоуущыту тэлкү хэптэкъоншь, мафэм 3 — 4 уешъошэ, зекIэ ишпшъошт.

- Гулыщэгъуныр
- («кардиосклероз»**
- зыфалорэр)**

Мы зэрыдж лъэпкъым фэдэ грамм 200-м псы литрэнкъо къепкъеншь, машлор макIем сыхатитүрэ къыщыбгъэжъошт. УшхэнкIэ сыхатитүрэ щызэу джэмышхэм из ишпшъошэ мафэм щэгъогого уешъошт.

- «Узхэм
- уашызыухъумэрэ»**
- шиар**

Народнэ медицинэр арэущтэу зэджэрэ шиар мырэущтэу зэхэлхэвашт: дэгъо зышхэе бгээптийн плъэкъирэ хъакуу-шыкъо агчым хэшшикъыгъэм илтэкъоштых рябинэ гъягууэу грамми 100, аш икъягъэгъэ гъягууэ грамм 30 ыкIи къэкIырэ уцэу душицэм «перечная мята» зыфалорэм.

рэм фэдэ грамми 100. Ахэр зекIэ зэхэбгъэкъуханхэшт, щай уешъон зыхъукIэ, стэчан пэлч щайджемышхэм из е изитту хэптакъозэ пшыщт. Пчэдыхъям аш фэдэ щаим узешъоцIэ, мэфэ псаум куаччи уиэштэу, упсынкIэштэу ары народнэ медицинэм зэриорэр.

Косметикэм зэрэшагъэфедэрэр

- Нэгушьом
- дагъэ къыхэкIымэ**

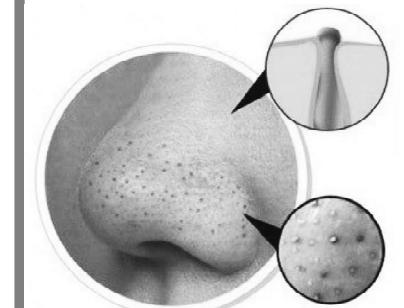
Рябинэм ипс джэмышхышхытту, джащ фэдиз лимонипс ыкIи аркь милиллитрэ 40 зэхэбгъэхъонхэшт, нэгушьорылпэкъызэ пшыщт.

такъик 20 — 30-м тэбгээлъыт. Тхылтылэ салфеткэцIэ е хэдэн шээбэ къабзэцIэ нэгушьор нэужум пльэкъыжыт.

- Фыкъуадэхэр
- нэгушьом төххэмэ**

Мы зэрыдж лъэпкъым ипскэ гъэшьокыгъэ салфеткэр нэгушьом теплъханышт, такъик 15 — 20-м тэбгээлъыт. Ара-

штэу пшIэу нэгушьом ар къемыкIгъэмэ, псы тэлкү аш хэбгъахомэ хууфт.

Нарэхэр

— Доктор, пчэдыхъ къэс сыйкызытэджыжырэм ылж таекъик 60-м сшхээ мэуназэ.

— СыхаткIэ зекIахь укъызыщуузыжырэ уахътэр.

* * *

— Мары 1ээзэгъу уцыр къыосэты, щайджемышхышхээ шырышшэу мафэм тогъогого уешъон фае.

— Ары шхъае, сэ щайджемышхиту нылэп сиэр.

* * *

— Доктор, ильэс тхапш къэбгъэшэн плъэкъыт шхъэ куцI уимылэу?

— Ильэс тхапш о уныбжыр?

* * *

Врачым дэжь къычэхъэгъэ хульфыгъэм къёло:

— СыцыкIу зэхъум докторым кысиогъягъ слэбжанэхэм сяцэгъу зэптийн дэлэу сыйкэтэджыжтэу.

— Адэ, сид пае аш уемыдэлгъ?

* * *

НэкIубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЖАКІЭМЫКЬО Аминэт.

